

Handläggare: Styrelsen

Datum: 2019-03-03

Dnr: O412-4/1819

1

2

Följebrev Proposition 4:

3

Revidering av SFS Principprogram

4

Bakgrund

5 Under verksamhetsåren 17/18 och 18/19 har styrelsen arbetat med att
6 utveckla SFS principprogram och ställningstaganden. Bakgrunden till
7 arbetet är att det har identifierats att principprogrammet och
8 ställningstagandena ibland står emot varandra, att åsikterna ofta är olika
9 konkreta och ibland är texterna osammanhängande. Därför har styrelsen
10 valt att lägga fram ett principprogram som är koherent för att komma till
11 ordning med problemet. Tanken är att övriga ställningstaganden kan
12 uppdateras vid senare tillfällen för att lättare se till att de är i enlighet
13 med principprogrammet som är det överordnade dokumentet. Styrelsen
14 diskuterade även att göra om principprogrammet i grunden med helt ny
15 struktur och innehåll men detta bedömdes som för tidskrävande och inte
16 givande nog utifrån hur principprogrammet används.

17 Nedan redogörs för de föreslagna förändringarna. Observera att endast
18 större förändringar och inte omformuleringar eller mindre tillägg
19 omnämns. I bilaga återfinns principprogrammet där alla förändringar har
20 färgmarkerats.

21

22

23

24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63

Motiveringar till förslag på ändringar

1.1

- Ersätta “vision” med “idén” för att inte skapa en sammanblandning med den nya visionen som föreslås för SFS.
- Lägga till “beprövad erfarenhet” för gå i samklang med högskolelagen.
- Ta bort definitionen av användbar utbildning. För att undvika flera stycken med olika definitioner av begreppet definieras det senare i dokumentet.

1.3

- Lägga till “primära” för att tydliggöra att högre utbildning har fler syften än att ge människor möjlighet till utveckling, men att det är det primära.
- Omformulera akademins huvudsakliga uppdrag till att vara mer allmängiltigt. Allmänheten och individens utveckling kan aktualiseras genom demokrati, hållbarhet etc. men på den generella och mer omfattande nivån handlar det om att akademien ska främja allmänheten och individerna och inte särskilda kortsiktiga intressen hos arbetsmarknaden.

1.4

- Omformulera meningen om att akademien ska spegla befolkningssammansättningen för att tydliggöra vad som avses. Breddad rekrytering har ett värde utöver individens möjligheter - folklig förankring och förtroende.
- Förtydliga att lärosätena inte bara ska arbeta med breddad rekrytering utan också breddat deltagande. Det finns olika skolor inom sektorn för hur dessa begrepp ska tolkas men vi gör bedömningen att dessa två är skilda begrepp och att båda är viktiga och bör således omnämnas.
- Sammanslagning av stycke 2 och 3 samt nedkortning av text.
- Omformulering av “bemötandekoder” till “bemötande” mm. för att förtydliga innebörden och undvika upprepningar.
- Lägga till “kontinuerligt” för att tydliggöra att det är viktigt att vi kontinuerligt ser över vilka normer som styr och välkomnas inom akademien.

2.

- Omformulera stycket kring forskningsfinansiering för att tydliggöra vad vi vill att den ska uppnå. Det vi vill genom akademins finansiering är att den akademiska friheten och utbildningskvaliteten ska vara bra. Stark offentlig finansiering

64 kan bidra till detta men behöver inte nödvändigtvis vara det enda
65 sättet.

- 66 ● Lägga till “icke-konkurrensutsatta” för att visa på att
67 forskningsmedel distribueras bättre utan konkurrens. I skrivande
68 stund har Sverige en väldigt stor proportion av konkurrensutsatta
69 forskningsmedel; det finns inget belägg för att detta skulle leda till
70 högre kvalitet utan snarare tvärtom eftersom det tar tid från
71 självaste forskningen att söka konkurrensutsatta medel. Dessutom
72 leder konkurrensutsatta medel till än minskade basanslag än vad
73 som ges sken av på grund av de medfinansieringskrav som ofta
74 medföljer.

75 2.2

- 76 ● Lägga till “både från staten och inom lärosätet” för att tydliggöra
77 att det finns resurstilldelningssystem från staten och så finns det
78 dem inom lärosätena. Båda dessa måste fungera väl och verka för
79 att uppnå hög kvalitet. Mycket fokus har lagts på det nationella
80 systemet men lärosäten kan själva välja hur de formar sina
81 interna system och dessa påverkar i hög grad
82 utbildningskvaliteten.
- 83 ● Lägga till mening om att samtliga lärosäten ska ha system som
84 meriterar pedagogisk skicklighet. Dessa system är någonting som
85 SFS tidigare omnämnt, t.ex. i rapporten “SFS Studentens lärande i
86 centrum”. För att ge incitament till lärare och tydliggöra vad
87 pedagogisk skicklighet är så är det av stor vikt att samtliga
88 lärosäten ger meriteringsmöjligheter till undervisande personal
89 avseende utbildningsarbete. Det viktiga är att kvaliteten och inte
90 kvantiteten avseende utbildningsinsatserna bedöms vid befordran
91 och anställning av undervisande personal.

92 2.3

- 93 ● Rubriken ändras för att vara mer heltäckande.
- 94 ● Det är viktigt att inte bara resultaten utan att också datan är
95 tillgängliga för allmänheten. Frågan om “open data” är högaktuell
96 och omdebatterad. För att forskningen ska ha förtroende bör den
97 underliggande datan i sig vara tillgänglig för att möjliggöra
98 oberoende analys av slutsatserna. Öppen data underlättar också
99 för vidare studier som bygger på datat samt minskar risken för
100 forskningsfusk, oredlighet och slarv med statistik. I vissa fall är
101 det inte lämpligt med öppen data, exempelvis när den innefattar
102 personuppgifter, men som princip bör data finnas öppet tillgänglig.

103

104

105

2.4

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

- Ändra stycket om akademisk frihet till ett helt ny skrivelse. Det nuvarande stycket kring akademisk frihet är problematisk och svårtytt. Detta har lyfts av styrelsen såväl som under medlemsmöten. Stycket är helt omskrivet men tar avstamp i tidigare skrivelser samt rapporter om akademins frihet skrivna av högskoleverket (se t.ex. HSV 2005, Akademisk frihet i praktiken). Stycket ger nu en definition av akademisk frihet, som inte ska förvirras med frågan om lärosätenas autonomi, samt begreppet akademiskt ansvar. SFS vill se en balans av dessa två där den ena inte får ta över den andra enligt den nya skrivelsen. Stycket berör även förhållandet mellan de fyra huvudsakliga intressenterna av högre utbildning (studenterna, lärosätena, politiken, arbetslivet). För att akademien bäst ska kunna ta sitt akademiska ansvar måste detta ske i balans med akademisk frihet - alltså att studenter och forskare ska själva få förstå sin omgivning och söka kunskap. Väldigt mycket kan skrivas om akademisk frihet men skrivelsen är tänkt att innefatta de mest principiella punkterna.
- Lägga till "välförankrat" vid kollegialt beslutsfattande då sådan beslutsföring inte nödvändigtvis behöver vara välförankrad men besluten tenderar att bli mycket bättre om de är det.
- Lägga till mening om lärosätenas fyra fundamentala system. Det finns forskning om lärosäten som är sprungen ut organisationsteori som anger att det finns ett antal system som bestämmer den långsiktiga interna styrningen av ett lärosäte. Vill man på ett tidshållbart sätt ändra på ett lärosäte är det dessa system som måste förändras. Även om punktinsatser kan göra skillnad kommer dessa förändringar sina över tid om inte nya punktinsatser görs. Således är det viktigt att dessa system identifieras och nämns här för att tydliggöra deras påverkan. Det finns andra system som påverkar men dessa fyra är de viktigaste och mest konkreta.

137

2.5

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

- Omformulering för att tydliggöra att studenterna inte har samma ansvar som lärosätet över lärosätets verksamhet men har en skyldighet att påverka den.
- Tillägg om att studenterna ska ges inflytande i relevanta frågor som ligger utanför akademien. Detta kan exempelvis handla om VFU frågor som beslutas av regionen eller kommunen.
- Tillägg om att det ska finnas lagar och regler gällande kårstatus som ger kårerna en rättssäker, tydlig och transparent process. Eventuellt kommer denna process ses över i framtiden och det är viktigt att SFS har principiella åsikter om dess utveckling.

- 148
- 149
- 150
- 151
- 152
- 153
- 154
- 155
- 156
- Tillägg om att det är viktigt att alla studentkårer erhåller möjlighet till kunskapsutveckling för att säkerställa ett välfungerande studentinflytande.
 - Omformulering för att tydliggöra att kärnfrågor för studentkårerna är kvalitetsutveckling och inte kvalitetssäkring och att också lägga till studenternas välmående. Kvalitetssäkring är fortsatt viktigt men det måste mynna ut i kvalitetsutveckling. Även förtydliga att det är utbildningarna och inte studenterna som ska vara rättssäkra.

157 2.6

- 158
- 159
- Förtydliga första meningen till att omfatta akademien utifrån en större kontext än Sveriges.

160 3.1

- 161
- 162
- Ta bort “mindre dräglig tillvaro” då det inte tillför någonting utöver lydelse gällande sämre livsvillkor.

163 3.2

- 164
- 165
- 166
- 167
- Ta bort stycket om ekonomisk trygghet då andemeningen i stycket beskrivs tidigare i stycke två under rubrik 3.1.
 - Tillägg om att studiemedelssystemet ska kunna möjliggöra livslångt lärande och studier genom hela livet.

168 3.3

- 169
- 170
- 171
- 172
- 173
- 174
- 175
- 176
- 177
- 178
- 179
- 180
- 181
- 182
- 183
- 184
- 185
- 186
- 187
- 188
- Lägga till att god studieinformation även gäller för presumtiva studenter samt inte bara ska innefatta kvantitativa mått som vissa andra aktörer hävdar är tillräckligt för att ha god studieinformation. Det som här avses med kvantitativa mått är det som kan kvantifieras till en siffra (t.ex antal lärare per student, etableringsgrad etc.) medan kvalitativa mått är sådant som måste skrivas i skrift (t.ex. UKÅs utbildningsutvärderingar). Risken med kvantitativa mått är att lärosätena optimerar efter dem och att de slutar vara representativa för utbildningskvaliteten (se “Goodharts law”). Kvantitativa mått kan ha en plats inom begreppet “god studieinformation” men det måste även finnas mer kvalitativ information.
 - Ersätta “lärstilar” med “förutsättningar” då det saknas vetenskapliga belägg för att olika lärstilar faktiskt finns. Fokus ska ligga på att använda vetenskapligt förankrade pedagogiska metoder. Detta förtydligas också i sista stycket. Oberoende åsikter om lärstilar bör SFS ståndpunkt vara att utbildningar ska bygga på väl genomtänkta och vetenskapligt pedagogiskt förankrade upplägg. Den nya formuleringen anger även att utbildningar ska vara inkluderande för studenter med funktionsvariationer.

189 ● Omformulera stycket om internationella studenters studievillkor
190 för att vara bredare samt förtydliga att utbildningen ska vila på
191 pedagogiskt vetenskaplig grund oavsett utbildningskultur. Att ta
192 hänsyn till olika utbildningskulturer är viktigt men kan inte stå
193 över det som är vetenskapligt beprövat.

194 4.1

195 ● Omformulering för att tydliggöra att det är viktigt att en
196 användbar utbildning möter ett samhälle i förändring och att den
197 också tränar ett kritiskt förhållningssätt till omvärlden. Detta blir
198 definitionen av en användbar utbildning enligt SFS och detta
199 nämns även i tidigare rapporter (se “SFS Utbildningens
200 användbarhet”).

201 ● Omformulera för att tydliggöra att studenterna rustas att förstå
202 och analysera sin egen livssituation och det samhälle de verkar i är
203 en utmärkande men inte unik egenskap för högre utbildningen.

204 ● Omformulering av stycket kring utbildningens användbarhet. Det
205 tidigare stycket har lyfts som problematiskt av såväl styrelsen som
206 medlemskårer. Frågor om utbildningens användbarhet och syftet
207 med högre utbildning leder lätt till onödiga värderingskonflikter
208 och den nya skrivelsen är tänkt att vara heltäckande och belysa
209 den komplexitet som finns när det kommer till att utforma
210 användbara utbildningar. I grunden måste lärosätena själva
211 bestämma, i samråd med övriga parter, hur man på bästa sätt kan
212 göra för att maximera utbildningens användbarhet.
213 Om det finns en tydlig och välkänd koppling till arbetslivet är det
214 rimligt att diskussion sker med arbetslivets parter; självfallet kan
215 detta även ske när en sådan koppling inte är identifierad men det
216 blir inte lika självklart. Då det dock är svårt att täcka hela
217 spektrat av alla arbetsmöjligheter en utbildning leder till är det
218 svårt att få full representativitet från arbetslivet. Av denna
219 anledning måste även lärosätena tillhandahålla information för
220 vilka övergripande arbetsmöjligheter det finns. Exempelvis kan
221 lärosäten informera om eget företagande och innovationskontor
222 och inte bara driva att alla studenter på en utbildning ska jobba på
223 t.ex. ett storföretag. Detta är inte en lätt fråga och i slutändan
224 måste varje lärosäte själv bestämma hur detta görs på bästa sätt.

225 ● Ta bort inkubatorer som exempel. Inkubatorer är inte
226 nödvändigtvis dåliga men det är för detaljerat att nämna dem i ett
227 principprogram. För mer tankar om detta se “SFS Utbildningens
228 användbarhet”.

229

230

231

- 232 4.2
- 233
- 234
- 235
- 236
- 237
- 238
- 239
- 240 4.4
- 241
- 242
- 243
- 244
- 245
- Stryka “students” för att även väva in kunskaper om lärande generellt (högskolepedagogik är givetvis mest relevant men även skolpedagogik kan vara av betydelse) i läraktiviteterna.
 - Stryka delen om lärstilar i enlighet med tidigare argumentation under rubrik 3.3. Att studenterna har olika förutsättningar och behov nämns också tidigare i dokumentet.
- Stryka delen om lärstilar i enlighet med tidigare argumentation under rubrik 3.3.
 - Omformulera sista meningen för att tydliggöra att det handlar om progression mellan kurser inom program och att kopplingen ska synas i examinationen (inte bara i kursmål och läraktiviteter).

246

Proposition 4

247

Revidering av SFS principprogram

248

Förslag till beslut

249

Styrelsen föreslår fullmäktige

250

att anta dokumentet *SFS Principprogram* i sin helhet.

251

252

253

254

255

256

257

258

259

260

261

262

263

264

265

266

267

268

269

270

271

272

273

274

275

SFS principprogram

Innehåll

278	Följebrev Proposition 4:	1
279	Revidering av SFS Principprogram	1
280	Bakgrund	1
281	Motiveringar till förslag på ändringar	2
282	Proposition 4	8
283	Revidering av SFS principprogram	8
284	Förslag till beslut	8
285	SFS principprogram	9
286	1. <i>Inledning</i>	11
287	1.1 Idén om kunskapssamhället	11
288	1.2 Akademin i kunskapssamhället	11
289	1.3 Akademin roll och uppdrag	12
290	1.4 Akademin värdegrund	12
291	2. <i>Akademin förutsättningar</i>	13
292	2.1 Dimensionering	13
293	2.2 Studenter och vetenskapspersoner	14
294	2.3 Samverkan med det omgivande samhället	14
295	2.4 Akademin frihet, strukturella förutsättningar och demokratiska ideal	15
296	2.5 Studentinflytande	16
297	2.6 Internationalisering	17
298	3. <i>Förutsättningar att inleda, genomgå och slutföra högre utbildning</i>	17
299	3.1 Allas rätt till högre utbildning	17
300	3.2 Social trygghet	18
301	3.3 Likvärdiga studievillkor	19
302	4. <i>Syftet med högre utbildning och dess särart</i>	19
303	4.1 En användbar utbildning	19
304	4.2 Studentens lärande i centrum	20
305	4.3 Kvalitetssäkring	20
306	4.4 Examination	21
307		

309

1. Inledning

310 Det här är Sveriges förenade studentkårers, SFS, principprogram.
311 Principprogrammet är SFS ideologiska plattform och redogör för SFS idé
312 om kunskapssamhället samt vilka principer som bör genomsyra högre
313 utbildning. Med utgångspunkt i SFS vision utgör programmet en
314 redogörelse för organisationens värderingar. I allt politiskt
315 påverkansarbete som SFS bedriver kan och ska vägledning hämtas ur
316 principprogrammet. Programmet syftar inte till att redovisa reformförslag
317 eller konkreta politiska lösningar för SFS att driva. Istället ska alla
318 ställningstaganden som görs i politiska frågor och alla politiska fokus som
319 organisationen väljer, göras med en analys och genom en retorik som
320 överensstämmer med de principer som här uttrycks.
321 **#P4-1-stycke-1**

322

1.1 Idén om kunskapssamhället

323 Idén om kunskapssamhället bygger på att den självständiga och
324 demokratiska akademien har en central roll för samhällsutvecklingen och
325 den gemensamma välfärden. Akademiens betydelse och särställning
326 legitimeras genom hög kvalitet, bred folklig förankring och en hög grad av
327 studentinflytande och kollegialt medbestämmande.
328 **#P4-1-stycke-2**

329 Kunskapssamhället genomsyras av en övertygelse och insikt om att den
330 högre utbildningen kommer både allmänheten och individen till nytta.
331 Allas lika möjlighet till högre utbildning är ett fundament i hur högskolan
332 styrs och verkar, och det är en självklarhet att utbildningen är avgiftsfri
333 för alla. Det finns också ett heltäckande trygghetssystem som, förenat
334 med anständiga sociala och ekonomiska villkor i övrigt, ger goda
335 förutsättningar för studenter att bedriva högre studier.
336 Kunskapssamhället är en global angelägenhet och sträcker sig över
337 nationsgränser.
338 **#P4-1-stycke-3**

339 Hög utbildningskvalitet är en rättighet för alla studenter. Den högre
340 utbildningen vilar på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt beprövad
341 erfarenhet och genomsyras av ständig utveckling och förbättring. Den
342 högre utbildningens grundläggande syfte är att ge studenterna en
343 användbar utbildning.
344 **#P4-1-stycke-4**

345

1.2 Akademin i kunskapssamhället

346 Akademiens kärnverksamhet går ut på att skapa, förädla och sprida
347 kunskap. För kunskapssamhällets utveckling spelar därför akademien en
348 helt avgörande roll. Högre utbildning, forskning och samverkan mellan
349 akademien och det omgivande samhället är helt avgörande frågor för att

350 skapa social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. De stora utmaningar
351 som samhället står inför kan varken politiken, marknaden, civilsamhället
352 eller vetenskapssamhället lösa på egen hand. Akademin har därför en
353 viktig roll att fylla som knypunkt mellan de olika verksamheterna på
354 lokal, regional, nationell och internationell nivå. Endast genom
355 akademins förmedlande av kunskap kan lösningar skapas på hur vi bäst
356 möter gemensamma problem som berör till exempel miljö, hälsa, ekonomi,
357 teknik eller sociala frågor.
358 **#P4-1-stycke-5**

359 1.3 Akademin roll och uppdrag

360 Den högre utbildningens primära syfte är att ge människor möjlighet att
361 utvecklas till självständiga individer som har förmåga att kritiskt
362 granska, förstå och förhålla sig till sin omgivning. Akademin ska också ge
363 individen möjlighet till personlig utveckling. På så vis ger utbildningen
364 individen en större makt att styra över sitt eget liv och förverkliga sig
365 själv.
366 **#P4-1-stycke-6**

367 Akademin spelar också en viktig roll för upprätthållandet och
368 utvecklingen av ett demokratiskt samhälle. Utbildning och forskning
369 måste präglas av mångfald och en öppenhet som ger plats åt fria samtal.
370 Samtal som i sin tur föder nya tankar och idéer.
371 **#P4-1-stycke-7**

372 Viljan att tillgodose arbetsmarknadens kortsiktiga behov får aldrig stå
373 över akademins uppdrag att främja allmänheten och individens
374 utveckling i stort. Den kunskapsutveckling som individer genomgår inom
375 akademien är helt avgörande för människors professionella utveckling och
376 yrkesliv.
377 **#P4-1-stycke-8**

378 1.4 Akademin värdegrund

379 Människors lika värde och möjligheter att påverka är centrala för
380 akademien. Det innebär att mångfald bland studenter, vetenskapspersoner
381 och annan personal är ett viktigt mål. Mångfald medför fler perspektiv till
382 forskning och utbildning och bidrar samtidigt till förståelse mellan
383 människor från olika delar av samhället. Med hänsyn till akademins
384 inverkan på människors liv och den centrala betydelsen för
385 kunskapssamhället måste även de människor som har de svåraste
386 levnadsvillkoren garanteras representation och delaktighet i akademien.
387 För akademins folkliga förankring och förtroende är det viktigt att dess
388 rekrytering resulterar i att samhällets befolkningssammansättning
389 återspeglas.
390 **#P4-1-stycke-9**

391 För att öppna upp och göra akademien till ett reellt alternativ för alla
392 måste lärosätenas metoder för breddad rekrytering och deltagande
393 ständigt förbättras. En heterogen studentgrupp medför högre krav
394 avseende bemötande och pedagogiskt genomtänkta utbildningsupplägg
395 som garanterar en inkluderande studie- och arbetsmiljö. De normer som
396 styr vem som känner sig välkommen inom akademien måste kontinuerligt
397 granskas och ifrågasättas. Det måste finnas strategier för att bekämpa
398 exkluderande strukturer inom hela akademien.
399 **#P4-1-stycke-10**

400 Det är viktigt med ett kritiskt förhållningssätt för att se strukturer och
401 orättvisor. Med bakgrund av den kunskap som finns kring
402 maktstrukturer inom akademien ska inte ojämställdhet och strukturell
403 diskriminering accepteras. Det är viktigt att akademien tar ställning för
404 jämlikhet, mänskliga rättigheter samt mot rasism och fascism. Målet
405 måste vara att akademien ska präglas av normkritik och sträva efter att
406 vara ett föredöme för andra verksamheter på lika villkors-området.
407 **#P4-1-stycke-11**

408 *2. Akademiens förutsättningar*

409 Universitet och högskolor ska vara placerade på ett strategiskt sätt
410 geografiskt och vara spridda över hela landet, något som är helt
411 nödvändigt för att göra studier och forskning till ett reellt alternativ för
412 alla och säkra kompetensförsörjning över hela landet. Inom och mellan
413 lärosäten ska det finnas en stor bredd vad gäller den forskning och
414 utbildning som bedrivs.
415 **#P4-2-stycke-1**

416 Såväl utbildning som forskning kräver resurser. För att akademien ska ha
417 rätt förutsättningar för att axla sin roll i kunskapssamhället krävs det att
418 såväl utbildning som forskning finansieras på sådant sätt att den
419 akademiska friheten och utbildningens kvalitet inte äventyras.
420 Huvuddelen av den forskning som bedrivs ska finansieras av allmänheten
421 genom icke-konkurrensutsatta offentliga medel.
422 **#P4-2-stycke-2**

423 **2.1 Dimensionering**

424 Kunskapssamhället förutsätter en hög andel akademiskt utbildade
425 människor. Nationella jämförelser för utbildningsnivåer måste göras med
426 för Sverige jämförbara länder med höga utbildningspolitiska ambitioner.
427 Akademiens storlek måste styras utifrån behovet av ett brett
428 utbildningsutbud och möjligheten att bedriva forskning på ett stort antal
429 områden. Det är viktigt att människor inte fräntas rätten till högre
430 utbildning på grund av för få utbildningsplatser.
431 **#P4-2-stycke-3**

432 2.2 Studenter och vetenskapspersoner

433 Inom akademien samverkar studenter och vetenskapspersoner med
434 varandra i undervisning och forskning. Studenter spelar en viktig roll
435 inom akademien och kan bidra till både utbildning, forskning och
436 lärosätets samverkan med det omgivande samhället. Detta kräver rätt
437 förutsättningar i form av skickliga och engagerade lärare och en ledning
438 som uppmärksammar studenterna som en resurs.

439 #P4-2-stycke-4

440 Vetenskapspersoner i olika befattningar kan ha antingen undervisning
441 eller forskning som huvudsyssla, om än i varierande intervaller och
442 intensitet. Endera uppgift får aldrig ta överhand.

443 #P4-2-stycke-5

444 Forskarstuderande har en särskild ställning som både studenter och
445 vetenskapspersoner. Som studenter genomgår de en utbildning och möter
446 vetenskapspersoner i olika roller, samtidigt som de i sin roll som yngre
447 forskare och i sitt möte med studenter i undervisning även är
448 vetenskapspersoner. I egenskap av denna dubbla ställning omfattas
449 därför forskarstuderande av de rättigheter och skyldigheter som gäller för
450 båda dessa roller.

451 #P4-2-stycke-6

452 För att den undervisande personalen ska ha förutsättningar att vara
453 skickliga inom både forskning och utbildning krävs en medveten styrning
454 från politiskt håll och från lärosätets ledning. Bland annat behövs ett
455 välfungerande resurstilldelningssystem till utbildning och forskning både
456 från staten och inom lärosätet, tillgång till kompetensutveckling för
457 lärare, tydliga karriärvägar och fungerande trygghetssystem för
458 lärosätets personal. För att säkerställa engagemang och kompetens inom
459 ramarna för utbildning ska det finnas system som meriterar pedagogisk
460 skicklighet för undervisande personal.

461 #P4-2-stycke-7

462 2.3 Samverkan med det omgivande samhället

463 En ömsesidig anknytning mellan högre utbildning och forskning är en
464 nödvändighet för att hålla hög kvalitet i både utbildning och forskning.
465 Genom samverkan med det omgivande samhället skapas innovationer och
466 kunskapsspridning som bidrar till utvecklingen av kunskapssamhället.
467 Såväl det omgivande samhället som akademien drar nytta av den
468 kunskapsspridning som sker genom samverkan inom ramarna för
469 utbildning och forskning.

470 #P4-2-stycke-8

471 Eftersom en stor del av forskningen finansieras med hjälp av offentliga
472 medel är det viktigt att både resultat och data finns tillgängliga för

473 allmänheten. Resultatet av all offentligt finansierad forskning måste
474 därför tillgängliggöras genom öppna arkiv. För att stimulera tillkomsten
475 av innovationer och främja samverkan är det även betydelsefullt att
476 privata medel kan fördelas till vetenskapspersoner.
477 **#P4-2-stycke-9**

478 2.4 Akademiens frihet, strukturella förutsättningar och 479 demokratiska ideal

480 Akademiens unika roll i samhället gör den till ett allmänintresse. Den
481 högre utbildningen, forskningen och akademiens samverkan med
482 omgivande samhälle påverkar människor oavsett om de själva verkar
483 inom akademien eller inte. Genom politiken kan allmänheten påverka hur
484 de strukturella förutsättningarna och styrningen av akademien ser ut. Det
485 är också genom politik som allmänheten formulerar sina förväntningar på
486 och behov av akademien.
487 **#P4-2-stycke-10**

488 Akademisk frihet ska alltid eftersträvas men i ständig balans med
489 akademiskt ansvar. Akademisk frihet innebär att studenter och
490 vetenskapspersoner ska ha möjlighet till fritt kunskapssökande inom
491 akademien. Akademiskt ansvar innebär att lärosäten ska följa lag,
492 förordning och regelverk samt har ett ansvar gentemot de som deltar och
493 investerar i akademien - samhället och främst studenterna.
494 **#P4-2-stycke-11**

495 Det finns en naturlig konflikt mellan akademiens frihet och akademiens
496 ansvar som utmynnar i efterfrågan och behovet av insyn och inflytande
497 mellan akademiens intressenter. För att akademien ska kunna ta sitt
498 ansvar är dock akademiens frihet en grundläggande förutsättning. Således
499 är det viktigt utifrån ett långsiktigt perspektiv att vare sig politiken eller
500 marknaden inkräktar på den akademiska friheten. Det är också av vikt
501 att akademien förstår samhällets och studenternas förväntningar och
502 behov men att det är akademien i sig som styr sin verksamhet så att de
503 eventuellt uppfylls.

504 **#P4-2-stycke-12**

505 För att stödja akademiens frihet och ansvarstagande krävs största möjliga
506 långsiktighet, tydlighet, förutsägbarhet, pragmatism och tillit från
507 politiken samt fullgod finansiering av akademiens verksamhet. Det
508 omgivande samhället ska samverka med akademien och studenterna men
509 dess särintressen får aldrig stå över akademiens uppdrag. Den akademiska
510 friheten måste säkerställas för att akademien inte ska reduceras till
511 endast ett arbetsmarknadspolitiskt instrument. Under stark akademisk
512 frihet i balans med akademiskt ansvar kommer akademien bidra till och
513 stimulera samhällets och individernas utveckling.
514 **#P4-2-stycke-13**

515 För att allmänheten ska uppfatta akademien som legitim är avgiftsfrihet,
516 antagning i likvärdig konkurrens på alla nivåer, transparens,
517 rättssäkerhet, genomgående folklig och demokratisk representativitet,
518 tillgänglighet samt hög kvalitet i utbildning och forskning avgörande. För
519 att leva upp till de förväntningarna måste akademien ha en relation till
520 politiken som präglas av ömsesidig tillit och förtroende.
521 **#P4-2-stycke-14**

522 Akademien måste även internt styras enligt demokratiska principer. Det
523 är inte minst angeläget att det finns en bred representation av studenter,
524 vetenskapspersoner och annan personal i styrelser och övriga beslutande
525 och beredande organ. För att akademien ska verka ändamålsenligt på alla
526 nivåer måste det interna ledarskapet innefatta ett omfattande, starkt och
527 oberoende studentinflytande och ett välförankrat kollegialt
528 beslutsfattande. Den interna styrningen av lärosätena utgörs till stor del
529 av fyra fundamentala system: resursfördelnings-, kvalitets-, anställnings-
530 och ledningssystemen. Dessa ska sträva efter att vara transparenta,
531 lättförståeliga, rättvisa, flexibla, nationellt kompatibla och
532 kvalitetsfrämjande.
533 **#P4-2-stycke-15**

534 2.5 Studentinflytande

535 Studenter ska, till skillnad från kunder på en marknad, vara medaktörer
536 inom akademien. De spelar en avgörande roll för planering, styrning och
537 utveckling av akademien på alla nivåer. Studenterna har både rätten och
538 skyldigheten att genom ett aktivt studentinflytande påverka akademins
539 verksamhet. Studenterna bör även ges förutsättningar för inflytande i
540 frågor som ligger utanför akademins verksamhet som särskilt berör
541 studenternas utbildning eller vardag.
542 **#P4-2-stycke-16**

543 För att studentinflytandet ska fungera väl krävs demokratiskt styrda
544 studentkårer som är organisatoriskt självständiga gentemot lärosäte,
545 statsmakter och samhället i övrigt. Studentkårerna ska även i största
546 möjliga mån garanteras ekonomiskt oberoende. Det ska finnas tydliga
547 lagar, förordningar och regler som reglerar beviljande av kårstatus som
548 garanterar studentkårerna en rättssäker, tydlig och transparent process.
549 **#P4-2-stycke-17**

550 Eftersom ett välfungerande studentinflytande är en viktig angelägenhet
551 för hela samhället som en medaktör inom akademien är det av särskild
552 vikt att alla studentkårer ges möjlighet till kunskapsutveckling, oavsett
553 de individuella förutsättningar varje enskild studentkår har. Detta bör
554 ske på både lokal och nationell nivå.
555 **#P4-2-stycke-18**

556 Kvalitetsutveckling, utbildningens rättssäkerhet och studenternas
557 välmående är viktiga kärnfrågor för studentkårerna. Studenternas rätt
558 till organisering och deras förutsättningar för inflytande genom
559 studentkårer ska regleras i tvingande lagstiftning.
560 **#P4-2-stycke-19**

561 2.6 Internationalisering

562 Akademinns funktion i kunskapssamhället gör att den i mycket hög grad
563 tar del av en globaliserad värld. Såväl studenter som forskande och
564 undervisande personal måste ges möjlighet och uppmuntras till utbyten
565 och internationell samverkan. Det är därför viktigt att nationella
566 regelverk anpassas för att främja mobilitet för studenter,
567 vetenskapspersoner och annan personal. Det måste även skapas
568 förutsättningar för internationella studenter på alla utbildningsnivåer
569 inom akademin att stanna kvar i landet efter avslutade studier eftersom
570 det är helt nödvändigt för samhällets utveckling och
571 kompetensförsörjning.

572 **#P4-2-stycke-20**

573 Det ska finnas möjlighet för såväl studenter som forskande och
574 undervisande personal som inte kan svenska att lära sig språket på ett
575 effektivt sätt. Lärosäten bör vara organisatoriskt inkluderande även för
576 icke svensktalande oberoende av eventuella krav på myndighetspråk.

577 **#P4-2-stycke-21**

578 *3. Förutsättningar att inleda, genomgå och slutföra* 579 *högre utbildning*

580 3.1 Allas rätt till högre utbildning

581 Utgångspunkten för kunskapssamhället är att utbildning är en mänsklig
582 rättighet. För att människor ska kunna ta del av högre utbildning krävs
583 att potentiella hinder överbryggas. Detta kräver både att ett antal
584 konkreta förutsättningar uppfylls, och att det finns en ömsesidigt god
585 attityd mellan allmänheten och akademin.

586 **#P4-3-stycke-1**

587 En socialt och ekonomiskt trygg tillvaro under studietiden är avgörande
588 för studenters välbefinnande och möjligheter att ta sig an, genomgå och
589 slutföra sina studier. Möjligheten att studera måste vara likvärdig för alla
590 människor. Därför måste ekonomiska hinder för studier minimeras och
591 studenter måste omfattas av heltäckande trygghetssystem.

592 **#P4-3-stycke-2**

593 Studenter ska inte förväntas utstå sämre livsvillkor än vad som anses
594 vara rimligt för andra samhällsmedborgare. Detsamma gäller studenters

595 fysiska och psykosociala studiemiljö jämfört med rättigheterna till en god
596 arbetsmiljö för yrkesarbetande. Studenter ska inte förväntas behöva
597 sysselsätta sig i högre omfattning än heltid för att kunna leva ett
598 anständigt liv.

599 **#P4-3-stycke-3**

600 3.2 Social trygghet

601 En förutsättning för att studenter ska kunna leva ett anständigt liv är
602 tillgången till en rimlig boendestandard. För att högre utbildning ska
603 vara en reell möjlighet för alla krävs att det finns ett varierat utbud av
604 bostäder anpassat efter en studentgrupp med olika behov. Politiker på
605 alla nivåer måste ta ett samlat ansvar för att åtgärda bostadsbristen och
606 vid behov skapa lösningar särskilt anpassade för studenter. Någon form
607 av statlig ekonomisk stimulans är nödvändig för att möta det stora
608 behovet av bostäder för studenter. Bostadssituationen på en studieort ska
609 inte vara en utslagsgivande faktor vid studenters utbildningsval.
610 Boendekostnaderna måste också vara anpassade efter studenters
611 ekonomiska förutsättningar.

612 **#P4-3-stycke-4**

613 Ett statligt finansierat studiemedelssystem är helt nödvändigt för att alla
614 människor ska ha likvärdiga möjligheter att söka sig till högre utbildning.
615 För att studiemedlet ska tjäna sitt syfte måste det vara anpassat efter
616 samhällets kostnadsnivåer. Studiemedlet måste kunna täcka
617 grundläggande kostnader och utgifter kopplat till rekreation och fritid.
618 Arbete vid sidan av studierna ska vara en möjlighet och inte en
619 nödvändighet för att kunna finansiera sin studietid. Vidare måste
620 studiemedlet vara utformat på ett sådant sätt att människors
621 socioekonomiska bakgrund eller familjesituation inte utgör ett hinder för
622 att ta del av studiemedlet eller högre utbildning. Studiemedelssystemet
623 ska kunna möjliggöra studier under hela livet.

624 **#P4-3-stycke-5**

625 Studenter som blir sjuka eller arbetslösa ska aldrig tvingas in i fattigdom
626 på grund av orättvisa och dysfunktionella trygghetssystem. Alla studenter
627 ska ha rätt till en social trygghet i motsvarande utsträckning som
628 arbetstagare och omfattas av ett fullgott trygghetssystem anpassat efter
629 studenters behov. Systemet för studiemedel måste, precis som övriga
630 delar av trygghetssystemet, vara anpassat efter en heterogen
631 studentgrupp för att garantera att alla oavsett bakgrund vågar ta steget
632 in i den högre utbildningen.

633 **#P4-3-stycke-6**

634 3.3 Likvärdiga studievillkor

635 Likvärdiga studievillkor är centralt för att personer med olika bakgrund
636 och behov ska kunna ta del av högre utbildning. Rättssäker antagning och
637 examination är avgörande för att säkerställa jämlika studievillkor.
638 **#P4-3-stycke-7**

639 Det är även angeläget att det finns ett varierat utbildningsutbud i hela
640 landet och god studieinformation för presumtiva studenter som innefattar
641 mer än endast kvantitativa mått per utbildning. Tillsammans skapar det
642 möjligheter för studenter att välja utbildning efter behov och intresse.
643 Utbildningen ska också vara tillgänglig för alla och anpassad efter att
644 studenter har olika förutsättningar och behov.
645 **#P4-3-stycke-8**

646 Kunskapssamhällets akademi präglas av en hög grad av
647 internationalisering på olika sätt. Därför är det viktigt att den högre
648 utbildningen på alla nivåer planeras och genomförs på vetenskapligt
649 förankrad pedagogisk grund, med god information på flera språk och med
650 beaktande av studenters olika utbildningskulturella bakgrunder.
651 **#P4-3-stycke-9**

652 4. Syftet med högre utbildning och dess särart

653 4.1 En användbar utbildning

654 Syftet med högre utbildning är att den ska vara användbar för studenten.
655 De utbildningar som ges måste utgå från människans samlade behov av
656 kunskap och intellektuell utveckling i arbetslivet och samhällslivet på
657 lång sikt. En användbar utbildning ger studenten förutsättningar för att
658 möta ett samhälle i förändring samt tränar ämnesspecifika kunskaper,
659 generella förmågor och ett kritiskt förhållningssätt till omvärlden. En
660 utmärkande egenskap med högre utbildning är att studenter rustas att
661 förstå och analysera sin egen livssituation och det samhälle de verkar i.
662 För att det ska vara möjligt måste studenter lära sig att reflektera kring
663 den inhämtade kunskapen och själva lärprocessen.
664 **#P4-4-stycke-1**

665 För att möta samhällets och individens behov av sysselsättning är en
666 viktig del av högre utbildning uppdraget att förbereda studenter inför
667 deras arbetsliv men även att skapa självständiga individer som har
668 förmåga att kritiskt granska, förstå och förhålla sig till sin omgivning.
669 Olika utbildningar har olika förutsättningar inom de två uppdragen och
670 det är viktigt att skapa en balans för att säkerställa att studenterna får
671 båda delarna. Vissa utbildningar svarar i större utsträckning mot
672 välkända behov på arbetsmarknaden medan andra istället skapar
673 förutsättningar att skapa nya sysselsättningar. För de utbildningar där
674 det finns en välkänd och tydlig koppling till arbetslivet ska det finnas

675 samarbeten mellan lärosäte, studenter och arbetslivsföreträdare för att
676 maximera utbildningens användbarhet. Det är dock viktigt att lärosätet
677 tillhandahåller information avseende vilka övergripande
678 arbetsmöjligheter det finns för studenten för att motverka särintressen
679 från parter inom arbetslivet.

680 #P4-4-stycke-2

681 Förmågan för studenter och vetenskapspersoner att bidra till nya
682 näringar samt att identifiera möjligheter och skapa resurser för att
683 tillvarata dessa möjligheter är något det ska finnas stöd för inom
684 akademien.

685 #P4-4-stycke-3

686 4.2 Studentens lärande i centrum

687 Ansvaret för studentens läroprocess delas mellan studenten och den som
688 undervisar. Rollen som akademisk lärare innebär särskilda krav kopplade
689 till syftet med högre utbildning. För att en student ska få bästa möjliga
690 utbildning är det viktigt att kunskapen förmedlas av vetenskapligt eller
691 konstnärligt kompetenta lärare. Precis lika viktigt är att den som
692 undervisar har gedigen högskolepedagogisk kompetens. Allt som lärs ut
693 inom ramen för högre utbildning ska vila på vetenskaplig eller
694 konstnärlig grund. Likväl ska alla läroaktiviteter och den undervisning
695 som sker vara förankrad i vetenskap och beprövad erfarenhet om lärande.
696 För att säkra nödvändig kompetens måste högskolepedagogisk utbildning
697 vara obligatorisk och återkommande för undervisande personal. All
698 utbildning som leder till examen måste även planeras och genomföras
699 med tydlig förankring i de nationella examensmålen.

700 #P4-4-stycke-4

701 Det är viktigt att de undervisningsformer som används är relevanta för
702 utbildningen och varierar för att studenten på bästa sätt ska kunna ta till
703 sig kunskapen. Självstudier får aldrig utgöra huvuddelen av
704 utbildningarna. Självstudier utan handledning ger studenterna sämre
705 möjligheter att utveckla det analytiska och kritiska tänkande som högre
706 utbildning kräver.

707 #P4-4-stycke-5

708 4.3 Kvalitetssäkring

709 Kvalitetssäkring är en gemensam angelägenhet för samtliga verksamma
710 inom lärosätet, inklusive studenter. Kvalitetssäkring sker på lokal,
711 nationell och internationell nivå och bör följa vedertagna internationella
712 överenskommelser. Vid granskningar av enskilda utbildningar är
713 samtliga delar av utbildningens innehåll och genomförande centrala, i
714 synnerhet examinationens innehåll. Kvalitetssäkringssystem ska ta
715 tillvara på vetenskapspersonernas och studenternas perspektiv och

716 erfarenheter samt ta hänsyn till flera olika faktorer så att en så
717 mångfacetterad bild som möjligt framkommer. Fokus inom
718 kvalitetssäkringssystem ska vara utveckling för att främja studenternas
719 lärande och utbildningarnas innehåll medan aspekter som jämförbarhet
720 och kontroll är sekundära. Kvalitetssäkringssystemens kontrollerande
721 komponenter får inte vara så tidskrävande för lärosätenas personal att
722 möjligheter till utbildningsutveckling kraftigt hämmas. Studentinflytande
723 och pedagogisk utveckling på kurs- och programnivå bör vara centrala
724 komponenter i ett kvalitetssäkringssystem. Studenterna ska självständigt
725 och oberoende ha möjlighet att uttrycka sig om sitt lärosätes
726 kvalitetssäkringsarbete.

727 **#P4-4-stycke-6**

728 4.4 Examination

729 För att studenter ska kunna uppnå lärandemålen är det viktigt att
730 utbildningen och examinationen utformas på ett tydligt sätt i relation till
731 målen. Examinationerna ska utformas så att det är möjligt för studenten
732 att redogöra för att målen uppnåtts. Lärosäten ska sträva efter en
733 variation av examinationsformer. Studentens lärande ska alltid vara den
734 primära utgångspunkten vid utformande av examinationsupplägg, dock
735 måste rättssäkerheten alltid vara säkerställd. Examination och betyg ska
736 alltid kunna omprövas. Vid och inför examination är transparens,
737 förutsägbarhet och anonymitet viktiga rättssäkerhetsfrågor för studenten.
738 Det betygssystem som tillämpas måste vara ändamålsenligt för
739 utbildningen i fråga och underlätta mobilitet. Vid utformandet av
740 utbildningsprogram ska kunskaper och färdigheter som är avgörande för
741 progression säkerställas genom examination.

742 **#P4-4-stycke-7**